

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. An, quando exponitur unica causa, eaque falsi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

est, quando uterque scit, esse consanguineos vel affines. Tercio, ut item solum sit obligatio eam explicandi quando copula præcessit supplicationem Pontifici factam, & quando præcessit executionem à Delegato, non verò, quando habita est post executam dispensationem, licet antequam Matrimonium de præsentis contraheretur, quia tunc cum præcesserit dispensatio, illa copula non est in rigore incestuosa. Quarto, non esse necessesse explicare numerum copulatum cum eadem forte habitatum, quia hæc multiplicitas cum eadem non affert novum impedimentum iuxta ea, quæ nos supra §. 6. num. 3. docuimus. Quinto, non esse necesse, explicare copulam habitam inter conjunctos conjunctione legali, vel spirituali, vel conjunctione publicæ honestatis, quia hæc non est propriè incestus: ita illi. Sed debere explicari in hac sententia, putat Castropalaus *loc. mox citat. num. 7.* quia putat, esse propriè in specie incestus.

5. Ex his sententiis priorem sequuntur Doctissimi viri, ut Pont. *l. c. G. Hurt. d. 26. diff. 5. Averl. g. 19. sect. 6. Perez d. 46. sect. 7. Diana p. 1. tr. 10. resol. 44. Sed p. 4. tr. 4. resol. 135. se retractat.* Et ipse Sanchez, quamvis sequatur posteriorem, fatetur tamen, esse hanc probabilem, saltem de copula occulta, & in foro interno. Posteriorem verò, quæ est communior, multo plures, ut Sanchez. *l. c. & alii 18. citati ab ipso, & à Barb. in Voto decis. 83. n. 14. & Voto 17. n. 57. Fagund. præcept. Decal. 8. n. 11. Castropalaus d. 4. de spons. p. vlt. §. 3. n. 4. Dian. dist. ref. 135. amplectuntur, ita ut ego, sic concludam, sicuti concludit his verbis Fagundez *loc. cit.* Si meum iudicium expectes circa has opiniones, dico primam, quæ loquitur de occulta, & in foro interno, esse valde probabilem secundam probabiliorē & ordinariē in praxi tenendam.*

6. Porro illud in omni sententia monendum; Si fortè Pontifex in litteris quibus Delegato committit dispensationem exequendam, explicite hanc clausulam inserat: *Dummodo copula non intercesserit, v. d. Dummodo non intercesserit, sub spe facilioris Dispensationis;* Executor Dispensationis, debere omnino supplicantes interrogare, ipsosque teneri, verum respondere, alioqui nulla esset dispensatio, ut item esset nulla, si intercessisset copula, &c. & ipse dispensaret.

Addit tamen rectè Sanchez, *l. 8. d. 25. n. 13.* necessariam distinctionem. Nam, quando executor pro foro externo dispensat, non potest interrogare de copula occulta, de qua non addit infamia æquivalens semiplenæ probationi: quod si interroget, poterunt supplicantes negare sub apta æquivocatione, quamvis fortè adesset aliqua suspicio de illa, nec per dictam negationem vitabitur dispensatio: At quando Executor dispensat pro foro interno, ut solet esse Confessarius per Pœnitentiarium Delegatus; debet interrogare de copula occulta, & supplicantes fateri debent, eaque supposita, non poterit Confessarius dispensationem exequi, quod, si exqueretur, exqueretur nulliter, ut item nulliter daretur, si falso illam negarent supplicantes. Vide hæc latius apud Sanchez, & Castropalaum, aliosque citatos. Idem proportionaliter dic, quando adest clausula, dummodo non adfuerit spes facilioris dispensationis, de qua plura vide apud Dianam *loc. cit.*

CAPVT X.

Expressio falsæ, quandomam vitiat dispensationem.

1. **N**Vper cap. 8. num. 4. post explicationem causæ finalis, & causæ impulsivæ. Regulam generalem cognoscendi, quandomam vitatur gratia à Principe concessa attulimus: illam ergo præsentis argumento sic breviter applica: Nulla redditur dispensatio Matrimonialis ex falsitate, quam proponis, quando illam à Pontifice postulas, si falsitas est in causa finali, si vero in

causa impulsiva, valida est. Recole omnino eam in dicta, quibus in memoriam redactis, discernimus aliquos speciales casus pertinentes ad dictam expressionem falsi, ad quam etiam spectant ea, quæ fortè per causam Pontifici proponuntur.

§. I. Quando falsò proponitur Impedimentum non pro altero.

1. **A**ntonius proposuit, se esse Bertæ affinem in tertio gradu, v. g. cum esset in tertio gradu consanguineus, obtrivine valide dispensationem matrimonii cum eadem Bertæ?

Respondeo nequaquam cum Sanchez *lib. 8. de matr. disp. 24. num. 5. & 10. Pyrrh. Contrad. in Dispens. lib. 1. cap. 5. à num. 71. & univèrsaliter scito, non valere dispensationem, si vnum impedimentum caputur in alio, quia cum hæc sint impedimenta diversæ, nulla parer Pontificis voluntas in rescripto, per quem plures colligere, ipsum dispensasse in impedimento, quod non fuit ipsi propositum: Excipti tamen hic portella supra diximus in vnicò illo casu, quando illud vnum impedimentum involvebatur in alio. *Leges p. 24. q. 4. num. 9.**

2. Neque dicas, Pontificem, si scivisset, dispensationem id dicas, inquam, quia conditio nil ponit in dispensatione. Cum ergo ea in hoc casu paritatem non sit, quia Pontifex impedimentum verum nunquam cognovit, ideo remanet, impedimento vero non fuisse dispensatum.

3. Diana p. 1. tr. 10. de legib. ref. 36. V. Nona enim in tr. 3. ref. 64. sine, putat executorem posse valide executionem dispensationem consanguinitatis, licet in Bertæ dicitur Affinitatis, sed lege Conradum *l. c.* qui rectè illam repugnat. Portella item in *Respons. moral. t. 2. col. 40.* ex parte Dianæ, citatque pro se Bonacinam, sed hanc rationem non affert.

§. II. Quando falso proponitur gradus conjunctionis, sed unus pro alio.

1. **S**ed quid si error, seu falsitas contingere in gradus ejusdem conjunctionis?

Respondeo cum necessaria distinctione. Si enim pro gradu proximior expressi remotionem, ut, si secundo consanguinitatis, expressi tertium, invalida erit dispensatio: vide Sanchez *l. c. n. 2.* sic enim manifestè Pontifex non cognosceret quantitatem gradus, quem concederet. At, si contra, pro remotiore expressi proximiorē, etiam advertenter, ut, si cum esset in tertio expolui, esse in secundo, probabile est ut habet Sanchez *l. c. n. 17.* valere dispensationem, quia cum Pontifex concedat, tollere impedimentum, satis videtur tollere, dum tollit in eo strictiori gradu, in quo sine dubio inhibetur quia minus strictus est. Quare in hoc non loquar Conradum *l. c. n. 94.* sententiam oppositam, licet, ut teat, probabiliter.

§. III. Quando proponitur unica causa falsa.

1. **S**atque hæc viquequaque falsa, corrumpit causam dispensationis: cum enim dispensatio semper debeat ex causa, si hæc falsa sit, cum tunc nulla sit dispensatio, non datur.

2. Dixi (viquequaque falsa) nam posset esse ipsa falsa, sed motivum, quod apparet in illa posset esse verum, ex alia causa non proposita. Proponis v. g. ut Pontifex dispenseret ad matrimonium inter Antonium, & Antoniam, quia secus hæc ob carentiam dotis remaneret innupta; falsa autem est, eam carere dote; verum tamen est, eam remansuram innuptam, sed ex alia causa, quæ non fuit, proposita, nempe, v. g. ex deformitate, vel grandæva ætate, ex infamia contra ipsam exercita, ex simili alio defectu. Tunc ergo valida est dispensatio.

5. Respondeo. Communis, & in praxi excipienda opinio est, Sanch. in sum. l. 4. c. 47. n. 17. Guttier. apud Dianam max. citand. Conrad. in praxi. §. 395. Ma. Ant. in suis variis resol. l. 1. resol. 39. n. 1. Barbol. in Col. C. Cum dilecti de rescriptis, in 6. aliorumque ab ipsis citatorum qui dicunt eam esse invalidam, etiam si per inculpationem etiam falsitas hanc coningeret. Ratio est, quia Pontifex movetur solum ex causa proposita, & ex illo motivo, quod relationem habet ad dictam propositam causam; non ergo ab illo motivo relato ad causam non propositam.

4. Confirmo Primò à posteriori satis efficaciter. Nam cum tanta Doctorum, & Pontificum diligentia in proponendis, examinandis, & approbandis causis? Sane sufficeret in supplicationibus sic semper ponere: *Supplicatur Sanctissimus Pontifex, ut dispense cum Antonia, ne in nuptia remaneat, ut certè, ex aliqua tandem causa, remaneret.* Confirmo Secundo, ex dictis in hanc eandem rem §. 7. §. 2. n. 16.

Quicquid igitur dicat Leander, Martin. apud Dianam p. 10. tract. 1. §. 42. & Martinus S. Joseph apud Dianam valde, ut videtur, ad hanc sententiam propendentem, qui citant etiam Sanch. l. 8. matr. d. 29. n. 29. alio in loco ab eo, quem modo ipse idem, & modo nos citavimus pro nostra sententia. Sed certè, vel hic locus est bene explicandus, ne sibi Sanchez contradicat, vel ipse à nobis hac in re, ejus pice, non est approbandus.

§. IV. Quando ex pluribus causis propositis aliqua est falsa.

1. Distinguendum hic est. Nam, quando præsumitur ex circumstantiis, à prudenti expendendis, Pontifex motus fuisse ex utraque indivisibiliter sumpta, nulla est dispensatio, quia tunc corrumpitur veritas causæ Pontifici moventis. At vero quando saltem una ex vera causa ejus est generis, ut ipse citata ordinaria consuetudine, & praxi dispensandi judicetur sufficiens causa motiva (sæpe solum impulsiva) ad dispensationem obtinendam, non vitabitur fortè dispensatio, quamvis alia sit falsa, quia tunc jam adest sufficiens causa. Lege Sanch. l. 8. matr. d. 21. a. n. 2. Leon. O. g. viam, aliosque quos citat, sequiturque Diana p. 10. tract. 1. §. 42. & apud Castrop. l. max. citand. No. Bard. in select. l. 4. §. 4.

Exemplum. I. proposuit Curialis duas causas, alteram, quia cum prædicta Antonia copulam habuit Antonius consanguineus, alteram, quia eadem diffamata est in Civitate ob suspicionem copulæ. Certè existente veritate dictæ suspensionis, & diffamationis, quamvis falsum fuerit, intercessisse copulam, valida fortè erit dispensatio, quia prædicta diffamatio solet esse sufficiens causa ad dispensationem. Dixi bis (fortè) propter dicenda max. n. 3.

2. Adverte diligenter duo. Primo, invalidam fore dispensationem, si aliud ex circumstantiis colligatur. Exemplum sit illud, quod affert Corduba apud Dianam p. 8. matr. d. 3. ref. 65. Semel negavit cuidam Pontifex dispensationem ob illam causam suspensionis copulæ: Curialis autem, ut dispensationem obtineret, addidit falso, adfuisse copulam: unde concessa fuit dispensatio. At, illam invalidè fuisse concessam, quia clarè colligitur, Pontificem ad solum copulam attendisse, cum repulisset jam illam aliam, nempe copulæ suspensionem.

3. Adverte Secundo, cum Castropalao, tom. 1. tr. 3. d. 6. p. 16. §. 5. num. 2. semper scrupulosum esse, velle sustinere valorem dispensationis in casu veritatis unius, & falsitatis alterius causæ. Ratio est, clara, quia, quicum potest, etiam probabiliter scire, Pontificem, cui proponuntur duæ causæ, altera vera, altera falsa (præsertim, quando gravior est falsa, quamvis aliis sufficiens) quis, inquam, sciet Pontificem absolute motum fuisse à vera, non autem à falsa? Solum igitur tunc veram eam esse doctrinam num. 1. datam, ego, & Castrop. &

fortasse etiam Auctores modo pro ipsa citati iudicabimus; quando illa causa falsa proposita, est de re extrinsece pertinente ad materiam dispensationis, & quæ Pontificem, ad illam dispensationem concedendam, movere non solet, quod est dicere, quando prudenter judicatur, falsam esse solum causam merè impulsivam.

§. V. Quando duæ simul dispositiones petuntur, altera cum causa vera, altera cum falsa.

1. Titius duo à Summo Pontifice postulavit, alterum, ut Votum suæ Castitatis dispensaretur, alterum, ut possit consanguineam ducere, pro Voto autem allegavit causam mendacem, veram pro consanguinitate? Quoniam verò utramque dispensationem obtinuit, nunc queritur, utraque sit invalida, an solum prior. Et idem queri potest, quando pro una dispensatione tacuit, quod erat necessarium ad substantiam dispensationis, pro alia, explicuit?

2. Respondeo, si dolose se non gessit, sed per solum errorem, seu ignorantiam non valde crassam, Titius falsam rationem pro Voto assignavit, erit secundum Castrop. l. c. num. 5. valida dispensatio pro consanguinitate, quia non est ratio, cur ipsa valida tunc non sit; At, si per dolum, & malam fidem, vitabitur, teste eodem ibidem num. 6. utraque dispensatio in casu nostro, quia cum utraque ordinetur ad eundem finem Matrimonii, Pontifex non præsumitur alteram, concedere ei, qui citat alteram, in ordine ad eundem effectum, dolose se egit.

3. Dico, in casu nostro, in quo dispensatio ordinatur ad eundem Matrimonii finem: Nam si petisset, atque impetrasset dispensationem Voti, v. g. & irregularitatis, causamque etiam mala fide falsam allegaverit pro Voto, veram pro irregularitate, quia hæc dispensationes sunt ad valde diversos fines, & in rescripto dispensationis, ut supponimus, una non concedatur, dependentem ab alia, erit valida, quoad irregularitatem, illa Castri. l. c. num. 7. at invalida, pro Voto.

§. IV. Quando erratum est in nomine supplicantium.

1. Vplici modo solet poni nomen, & cognomen supplicantium in petitione dispensationis, vel scilicet sub propriis vocibus, v. g. *Supplicatur Beat. Vestro ex parte Petri de Marini, & Bertæ de Martellis.* Vel sub nomine parentum (quod faciunt sæpe Curiales, quia non bene legunt cognomen supplicantium, cum tamen habeant arborem consanguinitatis, ad ipsos & partibus transmissam), ut, *Supplicatur Beat. Vestro ex parte Petri Francisci, & Bertæ Mariæ, cum F. & M. masculis, significantes Petrum esse filium Francisci, & Bertam esse filiam Mariæ.* Nam, ne quis patet vnam, eandemque personam habere illa duo nomina, sic solent scribere mascululè, cum scribant litteris minoribus, quando illa duo nomina sunt ejusdem personæ, sic, *ex parte Petri Francisci, & Bertæ Mariæ, ut rectè notat Contadus de dispens. l. 7. cap. 5. n. 18.*

2. Potrò, siue erretur in nomine, siue in cognomine, quocunque ex prædictis duobus modis indicata fuerint, si constet de corpore, hoc est de personis postulantibus dispensationem, ut si loco Petri dicatur Titius, loco Bertæ, dicatur Agatha, valida erit pro utroque foro dispensatio. Est opinio Sanch. l. 8. matr. d. 21. n. 37. & commun. apud Dianam p. 8. tr. 3. ref. 63. (si constet, inquam, nam secus indeterminata fuisset dispensatio, atque adeo nulla.) Ratio est, quia jam ad illam personam direxit intentionem Pontifex. Confirmatur, quia in Penitentiaria pro dispensationibus in occultis impedimentis, ne nominantur quidem supplicantes, sed solum significatur personæ, ut de ipsa constet, sic: *Quidam talis Diocesis cognovit occultè Sororem suam Sponsam, &c.*

Confirmatur Secundo, à simili, nam in Iure Civili (in Insti.